POTOPA

Napsal: Henryk Sienkiewicz. Velký historický román.

— Mám naději, že to Bůh všecko změní — řekl Skřetuski. Říkají, že jsou Švédové dobří vojáci, ale přec nemohli nikdy našemu pravidelnému vojsku odolat. Poráželi jsme je vždy, to už je věc vyzkoušená, poráželi jsme je i tehdy, kdy jim velel a je vedl největší bojovník, jakého kdy měli.

— Co je pravda, jsem ukrutně zvědav, co umějí — odpověděl pan Volodojovski — a kdyby nebylo toho, že dvé vojny vlasť najednou tíží, valně bych se pro vojnu švédskou nehněval. Zkusili jsme Turky, Tatary, Kozáky a Bůh ví koho, hodí se nám nyní zkusit i se Švédy štěstí. Při koruně s tím může být jen ta starost, že všecka vojska s hetmany jsou na Ukrajině zaměstnána. A tu už vidím, co se stane. Kníže vojvoda dosavadní vojnu panu pokladnímu Gosievskému, polnímu hetmanovi zůstaví a sám si upřímně Švédy na starost vezme. Obtížné to bude, pravda! Avšak mějme naději, že Pán Bůh pomůže.

— Jeďme tedy nemeškajíce do Kejdan! řekl pan Sanislav.

— Dostal jsem též rozkaz, abych měl prapor pohotově a sám abych do tří dnů se do Kejdan dostavil — odpověděl pan Michal. Ale musím vám také tento poslední rozkaz ukázat, neboť už z toho je patrno, že kníže vojvoda myslí na Švédy.

To řka otevřel pan Volodyjovski zásuvku, vyňal z ní papír dvakrát složený a rozvinuv ho, počal čísti:

"Vážený pane Volodyjovski, plukovníku!

S velikou radostí jsem četl raport váš, že prapor již je na nohou a každé chvíle že se může dáti na pochod. Držte ho, pane, bděle a pohotově, neboť přicházejí tak těžké časy, jakých dosud ještě nebylo, sám pak co nejspěšněji do Kejdan přijeďte, kdež vás netrpělivě budeme očekávati.

Kdyby vašnost došly nějaké zvěsti, těm nevěřte, až vše z našich úst uslyšíte. Jednáme tak, jak sám Bůh i svědomí přikazuje, bez ohledu na to, co zlost a nepřízeň lidská na nás může smysliti. Ale zároveň těšíme se, že nadcházejí takové časy, ve kterých se ukáže dokonale, kdo jest upřímným a pravým přítelem domu Radzivillovského, a kdo jest i in rebus adversis ochoten mu sloužit. — Kmitic, Neviarovski a Stankievicz přivedli už své prapory. Váš nechť v Upitě zůstane, neboť tam ho možná bude třeba, možná také, že vám bude vypraviti se na Podlesí pod velením mého bratrovce, Jeho kn. osv. Bohuslava, který sám značně sbory našich sil má po ruce.

O tom všem dovíte se důkladně z našich úst, zatím pak věrnosti vaší doporučujeme pilné rozkazův splnění a očekáváme vás v Kejdanech.

Januš Radzivill,
kníže na Biržách a Dubinkách, vojvoda vilenský, v. hetman litevský.

— Ano. Patrna je už z toho listu vojna, řekl Zágloba.

— A že kníže píše, že bude jednati, jak mu Bůh přikazuje, to znamená, že bude Švéda bít — dodal pan Stanislav.

— Divno je mi toliko, — řekl pan Skřetuski, že píše o věrnosti k domu Radzivillů a ne k vlasti, která více znamená, než Radzivillové a pilnější ochrany potřebuje.

— To je takový jejich panský spůsob — odpověděl Volodyjovski, ovšem také mně se to nelíbilo, neboť i já vlasti a ne Radzivillům sloužím.

— A kdy jste ten list obdržel? zeptal se Jan.

— Dnes ráno, a právě po poledni jsem chtěl odjeti. Vy si přec noc po cestě odpočinete a já zítra jistě se vrátím a hned s praporem na pochod se dáme, kam nám poručí.

— Snad na Podlesí? řekl Zágloba.

— Ke knížeti Bohuslavu! opakoval pan Stanislav.

— Kníže Bohuslav je nyní také v Kejdanech, odpověděl Volodyjovski. Zajímává to je osoba a pilně ho pozorujte. Bojovník velký, rytíř ještě větší, ale není v něm za groš Poláka. Po cizacku sku se strojí, po německu nebo po francouzsku mluví, jako by ořechy hryzal. Některou řeč jeho hosinu poslouchati můžete, aniž byste rozuměli.

— Kníže Bohuslav si pod Beresteckem pěkně počínal — řekl Zágloba, a pěkný počet německé pěchoty postavil.

— Ti, co ho blíže znají, mnoho ho nechválí, pokračoval Volodyjovski — neboť jen v Němcích a ve Francouzích má zálibu, což ani být nemůže, vždyť je z Němkyně zrozen, z dcery kurfirsta brandeburského, s kterou neboztík otec jeho nejen že žádného věna nedostal, ale — u těch knížátek je patrně fara chudá — sám doplatiti musel. A Radzivillům jde o to, aby v říši německé, ve kteréž jsou knížaty, suffragia měli, a proto se rádi s Němci spojují. Vyprávěl mi o tom pan Sakovič, bývalý služebník knížete Bohuslava, jemuž tento starostenství oszmianské propůjčil. On i pan Nievarovski, plukovník, bývali s knížetem Bohuslavem za hranicemi v různých zámořských krajinách a vždy bývali svědky při soubojích.

— Tolik tedy on měl soubojů? zeptal se pan Zágloba.

— Tolik, co vlasu na hlavě. — Různá knížata a hrabata zahraniční, francouzská i německá vyzval a přemohl, neboť jak o něm říkají, je to člověk velice vznětlivý, statečný a třeba pro slovo hned vyzve.

Pan Stanislav Skřetuski probral se z hlubokého zamyšlení a řekl:

— Slyšel jsem o knížeti Bohuslavovi, neboť od nás není daleko ke kurfirstovi, u něhož stále obývá. Pamatuji také, kterak otec vzpomínal, že když se otec knížete Bohuslava s dcerou kurfirstovou ženil — lidé reptali, že tak vznešený dům, jako je Radzivillovský, se s cizími spojuje. Ale věru, že se tak dobře stalo, neboť nyní kurfirst, jako radzivillovský spojenec tím nakloněnějším býti musí Republice, a od něho mnoho záleží. A co jste říci ráčil, že je u nich fara chudá, tomu tak není. Pravda, že by za majetek kteréhokoli z Radzivillů kurfirsta s celým knížectvím koupil, ale nynější kurfirst Friedrich Vilhelm sebral už nemálo grošů a má dvě stě tisíc vojska velice spořádaného, s nímž snadno by se mohl Švédům postavit, což jako lenní pán Republiky povinnen jest učiniti, jestli má Boha v srdci a jestli pamatuje na všecka dobrodiní, jež Republika domu jeho prokázala.

— Zdali to učiní?" zeptal se Jan.

— Černý by to byl nevděk a věrolomnost z jeho strany, kdyby jinak jednal, odpověděl Stanislav

— Těžko na cizí vděčnost počítat, zvláště na panskou — řekl Zágloba. Pamatuji ještě, jak byl ten váš krufirst výrostkem; vždycky to byl podivín a řekl bych, stále naslouchal, co mu ďábel do ucha našeptává. Řekl jsem mu to do očí, když jsme s nebožtíkem panem Koněpolským v Prusku byli. Takový je luterián, jako král švédský. Dej Bože, aby se ještě spolu proti Republice nespřáhli.

— Víš co, Michale? řekl náhle Jan. Nebudu dnes odpočívati, ale pojedu s tebou do Kejdan. Nyní je lépe za noci jezditi; neboť ve dne je parno. Musím se dostat z nejistoty. Na odpočinek je ještě čas, neboť dozajista kníže se zítra na pochod nedá.

— Ovšem, vždyť poručil, abych prapor v Upitě zadržel — odpověděl pan Michal.

— Dobře jste řekli! Já pojedu také! zvolal pan Zágloba.

— Tedy pojedeme všichni pospolu, dodal pan Stanislav.

— Zrovna zítra ráno budeme v Kejdanech, řekl pan Volodyjovski, a cestou i v sedlech můžeme si sdřímnouti.

O dvě hodiny později, najedli a napivše se, dali se rytíři na cestu a ještě před západem slunce stanuli v Krakinově.

Cestou vyprávěl jim pan Michal o okolí, o slavné šlechtě laudanské, o Kmiticovi a o všem, co se za poslední dobu zde sběhlo.

Přiznal se k lásce své k panně Billevičovně, k nešťastné lásce — jako obyčejně.

— Dobře, že vojna je blízká, řekl, neboť jinak velice bych se trápil. Časem myslím, že to už je mé neštěstí, že snad mi bude umříti ve stavu mládeneckém.

— Nestane se ti křivda, neboť vzácný je to stav a Bohu milý. Umínil jsem si také setrvati v něm do konce života. Časem ovšem lituji, že nebudu mít komu slávu a jmění zanechat, neboť ač miluji děti přítele Jana jako svoje, přece jsou to Skřetuští a nikoli Záglobové.

— Eh, co je po řeči! řekl Volodyjovski. Vybral jste si rozhodnutí tak v čas, jako vlk, který sliboval, že ovce dusiti nebude, když mu už všecky zuby vypadaly.

— Oh, není pravda! řekl Zágloba. Není dávno, pane Michale, co jsme spolu ve Varšavě při volbě byli. Za kým se všecka děvčata ohlížela, ne-li za mnou? Pamatujete, jak jste naříkal, že se na vás žádná nechce podívati? Ale jestli máte takovou chuť do stavu manželského, pak se netrapte. Přijde i na vás řada. Nic hledání nepomůže, ano naleznete právě, když nebudete hledat. Teď jsou časy válečné, a množství vzácných mládenců do roka hyne. Jen jestli ta švédská vojna potrvá, pak dívky na dobro zbudou, a budeme je na jarmarcích na tucty kupovat.

— Možná, že i já zahynu — řekl pan Michal. Mám dost toho potácení se po světě. Ani vám říci nemohu, jak vznešená a krásná je ta panna Billevičovna. Člověk by ji miloval jako nejdražší bytost na světě... Ne! musili ďábli přinést toho Kmitice! Musil jí učarovat, nemůže být jinak; nebýti toho, zajisté by mne nebyla zamítla. Hle, vizte! Právě tam za hůrkou je vidět Vodokty, ale není tam nikoho, neboť ona ujela Bůh ví kam. Byl by to můj útulek, až bych tu běh života dokonal... Medvěd má svůj brloh, vlk má svou jámu — a já? Hle, jenom tu čabraku a sedlo, na kterém sedím.

— To vidím, že tě náležitě očarovala, řekl pan Zágloba.

— Skutečně, jak si vzpomenu, nebo kolem jedu a Vodokty vidím, vždy mi je ještě toho líto. Chtěl jsem vyrazit klín klínem a jel jsem k panu Szylingovi, který má také dceru velmi půvabnou. Jednou jsem ji na cestě z daleka viděl, a velice mi do oka padla. Jel jsem tedy — a co tomu pánové říkáte, otec jsem doma nezastihl, a panna Kateřina myslila, že nepřijel pan Volodyjovski, nýbrž jenom jeho sluha. Tak jsem si tu mýlku k srdci vzal, že jsem se tam víc neukázal.

Zágloba se dal do smíchu.

— Bodejž vás, pane Michale! Všecko záleží na tom, absyte nalezl ženu tak ničemného vzrůstu, jaký sám máte.

— Ale, kam se ta slotka poděla, co při kněžně Višňoveckí byla společnicí, s kterou nebožtík pan Podbipenta — Pane, svět nad jeho duší — se ženiti měl? Ta měla vzrůst zrovna tak pro vás, byla to pecka, ale oči ukrutně jí svítily.

— To byla Anuška Brzobohatá Krašenská — řekl Jan Skřetuski. Všichni jsme se do ní kdysi zamilovali, Michal také. Bůh ráčí vědět, co se s ní nyní děje.

— Kdybych ji tak nalezl a potěšiti mohl! řekl Volodyjovski. Jak jste mi ji připomenuli, hned se mi zateplilo kolem srdce. To byla převzácná dívka. Kéž by mi Bůh dal, abych se s ní setkal.... Ach, byly to dobré, staré časy lubňanské, a ty už se nenavrátí. Nebude snad také nikdy takového vůdce, kterého by bylo možná přirovnati k Jeremiovi. Člověk věděl, že po každém utkání dojde k vítězství. Radzivill je velký bojovník, ale už ne takový a už mu s takovým srdcem sloužiti nelze, neboť on nemá Jeremiovy otcovské lásky k vojákům, nepřipouští styky blízké, pokládaje se za nějakého monarchu, ačkoliv Višňovečtí nebyli horší Radzivillů.

— Což na tom — řekl Jan Skřetuski. — V jeho rukou nyní bude spása vlasti, a za to, že je hotov za ni život dáti, kéž mu Bůh požehná.

Takto rozmlouvali rytíři za noci jedouce, vzpomínajíce bývalých událostí, mluvili o současné těžké době, ve kteréž tři vojny se přivalily na Republiku.

Později počali se modliti večerní modlitbu a litanii odříkávali, a než ji dokončili, zmohl je sen. Počali dřímati a kývali se v sedlech.

Noc byla příjemná, teplá, tisíce hvězd se mihalo na obloze. Jedouce co noha nohu mine, pochutnávali si na spaní; teprvé když už svítati počínalo, probudil se prvý pan Michal.

— Vážení pánové, oči otevírejte, je už vidět Kejdany! vykřikl.

— Co že? řekl Zágloba. Kejdany? Kde?

— Hle, tam! Je viděti věže.

— Je to asi vzácné město — řekl Stanislav Skřetuski.

— Velmi vzácné — odpovědě! Volodyjovski — a ve dne, se pánové, o tom lépe přesvědčíte.

— Je to dědictví knížete vojvody?

— Ano. Prve Kiškovcům náleželo, a od těch je dostal otec nynějšího knížete věnem s Annou Kiščankou, dcerou vojvody vitebského. V celé Žmujdži není tak pořádného města, neboť Radzivillové Židy nevpouštějí, leda na zvláštní dovolení. Medy jsou tam slavné.

Zágloba protřel si oči.

— A dle všeho slušní lidé zde obývají. Jaká je to budova, již je viděti na návrší?

— To je zámek, nově postavený, již za vlády Jánušovy.

— Obranný?

— Nikoli, ale krásná residence. Nestavěli zámek na obranu, jelikož sem nepřišel od časů křižáckých. Onen špičatý štít, který uprostřed vidíte, náleží ku kostelu farnímu. Křižáci ho postavili ještě za časů pohanských, později byl odevzdán vyznavačům víry Kalvínovy, ale kněz Kobyliński znovu ho pro katolíky vysoudil na knížeti Krištofovi.

— Chvála Bohu!

Takto rozmlouvajíce, dojeli poblíž prvých domků.

Nyní již se rozednívalo, slunce se mělo k východu. Rytíři zvědavě pohlíželi na neznámé město a pan Volodyjovski pokračoval ve svém vypravování:

— To jest ulice Židovská, ve kteréž obývají z Židů ti, jimž se dostalo povolení. Jedouce tudy, dostanete se až na tržiště. Oho! lidé se již buditi počínají, ano už i z domu vycházejí. Hleďte! množství koní je před kovárnami, a čeleď není v barvách Radzivillovských. Dle všeho je nějaký sjezd v Kejdanech. Vždyť je tu plno šlechty a pánů, časem i z cizích krajů přijíždějí, neboť zde je sídlo kacířů z celé Žmujdži, kteří zde pod ochranou Radzivillův bezpečně provozují své kacířské náboženství. Hle, toť tržiště. Povšimněte si hodin na radnici. Lepších snad není ani v Gdánsku. A to, co pokládáte za kostel o čtyřech věžích, to je sbor helvetský, v kterémž každou neděli Bohu se rouhají, a tam je kostel luteránský. Myslíte, že zde jsou měšťany Poláci a Litvíni? Ba ne. Sami Němci, Skotové, a Skotů je nejvíce. Pěchotu tvoří znamenitou, zejména pikami opatřenými při konci zakulacenými sekerami, znamenitě sekati umí. Kníže má také skotský regiment, vesměs z dobrovolníků kejdanských složený. Hle, co je vozů na tržišti. Patrně sjezd nějaký. Hospody žádné v městě tomto není, jenom známí k známým zajíždějí a šlechta do zámku, kde místnosti loket dlouhé jen pro hosty jsou určeny. Tam dobře každého hosti, třeba přes rok na útraty knížete pána, a jsou tu někteří, kteří tu po celý život sedí.

— Divno je mi, že hrom ten sbor helvetský nezapálil! — řekl Zágloba.

— Jako byste věděl, že se to stalo! Uprostřed mezi čtyřmi věžemi byla kopule jako čapka, a do té jednou tak uhodilo, že z ní nic nezůstalo. Tu ve sklepeních leží otec knížete — štolby Bohuslava, Jánuš, týž, jenž k spiknutí proti Žikmuntovi III. náležel. Vlastní hajduk mu lebku rozrazil, a tak zahynul, jak žil — hříšně.

— A co je v té rozsáhlé budově, jež je zděné kolkolem podobna? zeptal se Jan.

— To je papírna knížetem založená, a tu vedle je tiskárna, ve které se kulky kacířské tisknou.

— Fuj! řekl Zágloba, mor je na to město, kde člověk jiného vzduchu než kacířského do břicha nevsaje. Luciper mohl by zde rovněž dobře panovati jako Radzivill.

— Vážení pánové! odpověděl Volodyjovski — neutrhejte Radzivillovi, neboť brzo snad vlasť mu bude vděčna za vysvobození.

(Pokračování.)

Chraptivost, zajíkavý kašel, krup, zánět průdušek, nastuzení a kašel ustupují tam, kde

SEVERŮV
Balsám pro plíce

(Severa's Balsam for Lungs) je brán k utišení a napravení takových onemocnění. Účinky jeho jsou příjemné a uspokojivé. Cena 25 a 50 centů.

Spolehlivý lék proti kašli.
"Vědět Vám dávám, že Severův Balsám pro plíce jest spolehlivým lékem proti kašli. Pomohl mým synům ve třech případech od kašle, pročež jej všude odporučuji těm, kdo ho potřebují." — Ign. Matějovec, Box 41, Conty, Ohio.

Při nastuzení a chřipce
jest radno si zapamatovati, že Severovy Tabletky proti nastuzeninám a chřipce (Severa's Cold and Grip Tablets) doplňují velmi vhodně účinky Severova Balsámu pro plíce. Cena tabletek 25 centů.

Zkusili jste již kdy **Severovy Tab-Lax?** Cena 10 a 25c.
Jsou to výtečné projímavé cukrovinky jak pro děti tak i pro dospělé.

Severovy léky jsou na prodej všude v lékárnách. Žádejte výslovně jen Severovy léky a odmítejte nápodobeniny.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS IOWA

Přestěhoval se

Dr. J. W. NOVÁK
český
zubní lékař
Přestěhoval se do
Karbach Blk.
15. a Douglas ulice
čís. pokoje 206
Rohová místnost na druhé podlaze nad Ryan Jewelry Co.
Tel. v úřadovně: Douglas 5077.
Nedělní hod.: od 10. do 12. hod. dopol.

DO YOUR OWN SHOPPING
"Onyx" Hosiery
Gives the BEST VALUE for Your Money
Every Kind from Cotton to Silk, For Men, Women and Children
Any Color and Style From 25c to $5.00 per pair
Look for the Trade Mark! Sold by All Good Dealers.
WHOLESALE Lord & Taylor NEW YORK

"Staré Spolehlivé"
Metz
Omažské oblíbené pivo
WM. J. SWOBODA, malo-obchodník. Tel. Doug. 222

Nejlepším místem k nakupování stavebního dříví, jest
česká dřevařská ohrada.
Chicago Lumber Co.,
na 14. a Marcy ul., Omaha, Neb.
Čeští prodavači Vás vždy ochotně a vzorně obslouží.

Pozor! Pozor!
Buďte bedlivými, když opouštíte káru a neobcházejte ji nikdy zadem, dokud jste se dříve nepřesvědčili, že nejede jiná kára opačným směrem. Nepozornost může snadno býti příčinou vážné nehody. Pomozte nám svým počkáním, zabránit možnému případu neštěstí.
Omaha & Council Bluffs Street R. R. Co.